

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/18
Toplantı Tarihi/Sayısı : 4.7.2024/43
Karar Numarası : 2024/590
Başvuran : A. Z. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1-Kayseri 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
2-Bünyan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığı
Muhatap Adres : 1-Yakutiye Mah. Çardakkayasırtı Küme ev. Bünyan/KAYSERİ
2-Yakutiye Mah. 1236. Sok. Cezaevi Jandarma Tabur
Komutanlığı A Blok Bünyan/KAYSERİ

I.BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın; yemeklerin diyet menüsüne uygun olmadığı, cezaevinde diyetisyen bulunmadığı, kronik böbrek rahatsızlığına uygun olmayan bir ortamda barındırıldığı, diyaliz esnasında koluna kelepçe takıldığı, hastaneye sevk esnasında kötü muameleye maruz kaldığı ve ailesine yakın ceza infaz kurumuna naklinin yapılmadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Gut ve hipertansiyon rahatsızlığı olmasına rağmen verilen diyet yemeklerinin salçalı, yağlı, tuzlu ve kızartma ağırlıklı olduğunu, sebze yemeklerinin konserve şeklinde verildiğini, gut hastalarının günde belirli bir miktar et tüketmesi gerekirken et ve balık gibi gıdaların menüde yer almadığını,

b. Kurumda diyetisyen bulunmadığını ve barındırıldığı ortamın kronik böbrek hastası olan biri için uygun olmadığını, bu sebeple hastalığının ilerlediğini,

c. Diyalize girdiği esnada koluna kelepçe takılarak yatağa bağlandığını, bu süreçte vücudun kan dengesi bozulduğu için kusma, kramp ve baygınlık durumlarının yaşandığını ve hemşirelerin müdahale ederken zorluk yaşadığını,

ç. Hastaneye sevk esnasında nakil aracının içerisinde saatlerce bekletildiğini, bu süre zarfında kendisine yemek ve su verilmediğini, sevk için kullanılan aracın hijyenik olmadığını,

d. Psikolojik desteğe ihtiyacı olduğu bu süreçte ailesiyle daha sık görüşmek istediğini fakat ailesinin İzmir’de yaşadığını ve sıklıkla ziyarete gelmelerinin maddi bir külfet doğurduğunu, anne ve babasının ...’da ikamet etmesi ve yaşları itibarıyla ziyarete gelememeleri nedeniyle ailesine yakın bir ceza infaz kurumuna nakil talebi olduğunu iddia ederek mağduriyetlerinin giderilmesini talep etmiştir.

3. Muhatap Kayseri 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

özetle;

a. Kurumda barındırılan mahpusların sabah, öğle ve akşam olmak üzere 3 öğün yemeğinin Kayseri Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından hazırlanıp gönderildiğini, başvuran dahil diyet beslenmesi gereken mahpusların yemeklerinin de söz konusu Kurum tarafından hazırlandığını,

b. Her ne kadar Kurumda diyetisyen bulunmasa da yemeklerin hazırlandığı Kayseri Açık Ceza İnfaz Kurumunda gıda mühendisi olduğunu ve yemeklerin gıda mühendisi nezaretinde hazırlandığını,

c. Başvuranın sağlık veya başka bir sebep ile nakil talebinde bulunduğu dair herhangi bir başvurusunun bulunmadığını fakat Kurum olarak kendilerinin, başvuranın sürekli olarak diyalize gitmesi sebebiyle aynı kampüs içerisinde yer alan ve çok sayıda diyaliz hastası mahpusun barındırıldığı Kayseri 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklini sağlamaya çalıştıklarını ancak kapasite sebebiyle uygun görülmediğini,

ç. Kurum olarak başvuran için 2 defa ceza tehiri işlemi başlattıklarını fakat Adli Tıp Kurumunun hazırladığı 8/10/2021 tarihli raporla, başvuranın 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi*" başlıklı 16'ncı maddesinin altıncı fıkrası kapsamında değerlendirmedemediğini, başvuranın hayatını yalnız idame ettirebileceğine yönelik karar aldığını, aynı raporda başvuranın 5275 sayılı Kanun'un "*Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi*" başlıklı 16'ncı maddesinin ikinci fıkrası kapsamında da değerlendirmedemediğini ve yakın *nefrolojik* (böbrek rahatsızlığı) takipleri ile önerilen aralıklarla düzenli poliklinik kontrollerinin sağlanarak cezaevi şartlarında infazına devam edebileceğine dönük karar aldığını ifade etmiştir.

d. Başvurana ait 10/2/2022 tarihli sağlık durum raporu, Kurum tarafından başlatılan ceza tehirine ilişkin Kayseri Şehir Hastanesi ve İstanbul Adli Tıp Kurumu cevapları, Kayseri Açık Ceza İnfaz Kurumunca diyet yemeği gönderildiğine dair üst yazı, Kurum tarafından yapılan nakil talebi ve sonucu yazı ekinde sunulmuştur.

4. Muhatap Bünyan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığından alınan yazılı görüşte özetle;

a. Sevk ve nakil hizmetlerinin yürütülmesini düzenleyen Ceza İnfaz Kurumlarının Dış Korunması ile Sevk ve Nakil Hizmetleri Yönergesi'nin 27'nci maddesinin (ç) bendinde "*Yapılacak muayene ve tedaviyi engellediği için kelepçenin çıkartılmasının doktor tarafından talep edilmesi halinde tutanak düzenlenerek doktora imzalatılır, muayene ve tedavi sırasında gerekli emniyet tedbirleri alındıktan sonra kelepçe çıkartılır.*" hükmünün bulunduğunu, bu kapsamda doktor tarafından diyaliz esnasında başvuranın kelepçesinin çıkartılması yönünde bir talimatın bulunmadığını,

b. 26/1/2017 tarihli Adalet, Sağlık ve İçişleri Bakanlığınca Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol'ün 32'nci maddesinin birinci fıkrasında hükümlü koğuğu ve servisi düzenlenmekle birlikte Bünyan Devlet Hastanesi diyaliz ünitesinin bulunduğu bölümde mahkum koğuğu olmadığı ve tedavi yapılan ünite odasının mahkum koğuğu özelliği taşınamaması sebebiyle firar ve firara teşebbüs edilebileceğinden güvenlik zafiyeti doğabileceğini, anılan Üçlü Protokolün 33'üncü ve 38'inci maddelerinde hastanede mahkum koğuğu bulunmadığı takdirde ne şekilde hareket edilmesi gerektiğinin düzenlendiğini,

c. Başvuranın hastaneye sevk sırasında ring aracında saatlerce bekletilmesiyle ilgili olarak Ceza İnfaz Kurumlarının Dış Korunması ile Sevk ve Nakil Hizmetleri Yönergesi'nin 27'nci maddesinin birinci fıkrasında "*Sağlık kuruluşlarında hükümlü ve tutukluların muayene ve sırasında konabilecekleri hükümlü ve tutuklu koğuğları ile özel düzenlenmiş muayene odaları Jandarmanın görüşü alınarak ilgili kuruluşlarca hazırlanır ve her an hizmete hazır ve bakımlı bulunur.*" hususunun düzenlendiğini, Kayseri Şehir Hastanesinde mahpuslar için bekleme odasının bulunmadığını, Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığı ve Kayseri İl Sağlık Müdürlüğü ile gerekli yazışmaların yapılmasına rağmen henüz mahpus bekleme odasının yapılmadığını, bundan kaynaklı olarak başvuranın araçta bekletildiğini, bekleme sırasında personelin işlemlerini başvuranın

sağlığını dikkate alarak hukuka uygun bir şekilde gerçekleştirdiğini, başvuranın iddialarının gerçeği yansıtmadığını belirtmiştir.

5. Başvuran, muhatap Kurumların cevabi yazılarına ilişkin yazılı görüş sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir: "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan hayatıyla bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

8. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar Türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir: "*(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Başvuran gut ve hipertansiyon rahatsızlığı olmasına rağmen diyet menüsünde verilen yemeklerin salçalı, tuzlu, yağlı ve kızartma ağırlıklı olduğunu, sebze yemeklerinin konserve şeklinde verildiğini iddia etmiştir. 5275 sayılı Kanun'un "*Hükümlünün Beslenmesi*" başlıklı 72'nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrası; "*Hükümlüye Adalet ve Sağlık bakanlıklarınca birlikte belirlenecek kalori esasına göre, sağlıklı ve güçlü kalması için nitelik ve nicelik olarak besleyici, sağlık koşullarına uygun, makul çeşitlilikte, yaş, sağlık, çalıştığı işin özelliği, dinî ve kültürel gerekleri göz önünde tutularak besin verilir ve içme suyu sağlanır. Hükümlü, kendisine verilen günlük besin ve ihtiyaç maddeleri dışındaki ihtiyaçlarını kurum kantininden sağlayabilir. Kantini bulunmayan kurumlarda, bu maddeler, idarenin izin ve kontrolü altında dışardan sağlanabilir.*" hükmünü içermektedir.

13. Muhatap Ceza İnfaz Kurumunun cevabi yazısında; başvuran hakkında Ankara Numune Eğitim ve

Araştırma Hastanesi tarafından düzenlenen 31/3/2017 tarihli ve ... sayılı raporda başvurana "Gut" hastalığı tanısı koyulduğu, buna istinaden Kayseri Şehir Hastanesi tarafından başvurana yönelik düzenlenen 13/12/2021 tarihli diyet menüsü örnek alınarak Kayseri Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından diyet yemeği hazırlandığı ve söz konusu diyet menüsünde "*Yemekler ve ekmekler tuzsuz olmalı, kuru baklagil yemeği olan gün hiçbir et tüketilmemeli, yemekler kızartma usulü pişirilmemelidir, ıspanak, karnabahar, mantar olan gün et veya kuru baklagil tüketilmemelidir.*" uyarılarının yer aldığı, Kayseri Açık Ceza İnfaz Kurumunda yemeklerin gıda mühendisi nezaretinde aşçılar tarafından eksiksiz bir şekilde hazırlandığı hususları belirtilmiştir.

14. Muhatap Ceza İnfaz Kurumunun cevabi yazısı, teknik rapor ve ilgili yemek listeleri incelendiğinde, gut hastalarının yemek listesinin gıda mühendisi nezaretinde aşçılar tarafından hazırlandığı, listelerin hazırlanması aşamasında gut hastalarının tüketmesi sakıncalı olan yiyeceklerin listeye dâhil edilmemesi noktasında azami dikkat gösterildiği, konserve ürünlerinin tüketiminin gut hastalığı bakımından bir sakınca yaratmadığı, yemeklerin diyet menüsüne uygun hazırlandığı, dolayısıyla söz konusu iddia bakımından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

15. Gut hastası olduğu için günde bir porsiyon et yemesi gerekirken et ve balık gibi gıdaların çıkmadığı iddiasına ilişkin olarak muhatap Ceza İnfaz Kurumu tarafından verilen cevabi yazıda ceza infaz kurumlarında mahpuslara dağıtım yapılan yemeklerin günlük kalori miktarının Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı tarafından birlikte kararlaştırıldığı, bu kapsamda 26/10/2005 tarihli ve 25978 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumu Personelinin İaşe Yönetmeliği'nin 4 ve 5'inci maddeleri uyarınca günlük iaşe bedelinin 01/07/2022 tarihinden itibaren uygulanmak üzere; hükümlü ve tutuklular ile görevi başında bulunan personel için 17,00 TL'den 22,00 TL'ye çıkartıldığı bilgisi paylaşılmıştır.

16. Kayseri Açık Ceza İnfaz Kurumundan alınan teknik raporda yemeklerin mezkûr Yönetmelik kapsamında günlük 3 öğün, yemek ve ekmek dâhil toplam 17,00 TL'ye denk gelecek şekilde iaşe edildiği ve yemeklerin Ceza İnfaz Kurumlarına Gönderilen Ödeneklerin Kullanımı, Diğer Hükümler Hakkındaki Genelge'de belirtildiği üzere kişi başı günlük en az 2300 kalori olacak şekilde hesaplandığı ifade edilmiştir.

17. Günlük iaşe bedeli, diyet menüsünde belirtilen "*Kuru baklagil yemeği olan gün hiçbir et tüketilmemeli, ıspanak, karnabahar, mantar olan gün et veya kuru baklagil tüketilmemelidir.*" uyarıları göz önüne alındığında ve cevabi yazı ekinde gönderilen gut hastaları haftalık yemek listeleri incelendiğinde başvurana düzenli aralıklarla et yemeklerinin verildiği görülmüş olup söz konusu iddia açıkça dayanaktan yoksun olduğundan kabul edilemez olduğu değerlendirilmiştir.

18. Başvuran, barındırıldığı Kurumda diyetisyen bulunmadığını belirterek yemeklerin uzman olmayan kişiler tarafından hazırlandığını ifade etmiştir. Yapılan incelemede muhatap Ceza İnfaz Kurumunda diyetisyen bulunmamakla birlikte yemeklerin hazırlandığı Kayseri Açık Ceza İnfaz Kurumunda gıda mühendisinin istihdam edildiği, başvuran da dâhil olmak üzere özel beslenme ihtiyacı olan mahpusların yemeklerinin gıda mühendisi nezaretinde hazırlandığı, muhatap Kurumun sadece yemeklerin mahpuslara dağıtımından sorumlu olduğu anlaşılmış olup söz konusu iddia açıkça dayanaktan yoksun olduğundan kabul edilemez olduğu değerlendirilmektedir.

19. Başvuran Ceza İnfaz Kurumu şartlarının kronik böbrek rahatsızlığı olan bir hasta için uygun olmadığını bu sebeple rahatsızlığının ilerlediğini iddia etmiştir. Yapılan evrak incelemesinde Ceza İnfaz Kurumunun girişimleri sonucunda başvuran için 2 kez ceza tehiri işlemi başlatıldığı, işlemin Adli Tıp Kurumu tarafından değerlendirildiği, Adli Tıp Kurumunun 8/10/2021 tarihli raporunda başvuranın 5275 sayılı Kanun'un "*Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi*" başlıklı 16'ncı maddesinin ikinci ve altıncı fıkrası kapsamına girmediği, başvuranın hayatını yalnız başına idame ettirebileceğine ve yakın takip ile önerilen aralıklarla düzenli poliklinik kontrollerinin sağlanarak ceza infaz kurumu şartlarında cezasının infazına devam

edebileceğine dair karar verildiği değerlendirilmiştir.

20. Başvurana ait sağlık durum bildirir raporu incelendiğinde ise başvuranın Kurumda bulunduğu süre içerisinde 59 defa hastanelere sevkini yapıldığı, 27 defa Kurum revirinde tedavisinin gerçekleştirildiği ve kronik böbrek rahatsızlığı nedeniyle düzenli olarak haftada 2 kez diyaliz tedavisi için Bünyan Devlet Hastanesine sevk edildiği anlaşılmıştır. Başvurana ilişkin sağlık verileri ve istatistikleri incelendiğinde, başvuranın sağlık hizmetlerine erişiminin sağlandığı, muhatap Ceza İnfaz Kurumunun bu konuda başvurana gerekli bütün kolaylıkları sağladığı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte ceza infaz kurumu şartlarının başvuranın hastalığının ilerlemesine sebebiyet verdiğine dair bir bulgu veya sağlık raporuna rastlanılmadığı gibi Adli Tıp Kurumunun düzenlediği raporda başvuranın düzenli aralıklarla takibinin yapılması durumunda ceza infaz kurumunda kalmasında bir sakınca olmadığı yönünde görüş beyan edildiği göz önünde bulundurulduğunda başvuranın söz konusu iddiası kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

21. Başvuran ailesinin ikamet ettiği yere yakın bir ceza infaz kurumuna nakledilmeyi talep etmektedir. Başvuranın nakil talebine ilişkin yapılan incelemede, muhatap Ceza İnfaz Kurumunun kendi inisiyatifi ile başvuranın sürekli olarak diyalize gitmesi sebebiyle aynı kampüs içerisinde yer alan ve genellikle diyaliz tedavisi gören mahpusların barındırıldığı Kayseri 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklini talep ettiği ancak kapasite sebebiyle naklin uygun görülmediği anlaşılmıştır.

22. Anayasa Mahkemesi (AYM) içtihatlarında mahpusların ailelerinin yaşadığı yerden uzak bir ceza infaz kurumunda cezalarını infaz etmeleri Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Özel hayatın gizliliği*" başlıklı 20'nci maddesi ile ilişkilendirerek ele alınmaktadır (AYM, *Sancer Ekim*, B.No:2018/27690, 7/4/2021, para. 46). Anayasa'nın mezkûr maddesine göre "*Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.*" Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatları incelendiğinde ise mahpusların ziyaretleri çok zor veya hatta imkânsız hale getirecek şekilde ailesinden çok uzakta bulunan bir cezaevinde tutma, aile hayatına müdahale anlamına gelebilir. Zira aile üyelerinin mahpusu ziyaret etme olanağı, aile hayatını sürdürmek için oldukça önemlidir. Dolayısıyla, ceza infaz kurumu yetkililerin mahpuslara yakın aile üleriyle iletişimi devam ettirmede yardımcı olması onların aile hayatına saygı hakkının önemli bir parçasıdır. Bu çerçevede değerlendirildiğinde nakil taleplerinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) özel ve aile hayatına saygı hakkı başlıklı 8'inci maddesiyle ilişkilendirildiği görülmektedir (AİHM, *Vintman-Ukrayna*, B.No: 28403/05 23.10. 2014, para. 84, 99, 104 ve 115). Ele alınan içtihatlar doğrultusunda başvuranın bu iddiasının özünün özel ve aile hayata saygı hakkı kapsamında kaldığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda başvuranın nakil talebiyle ilgili iddiasının, Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi alanına girmediği değerlendirmesiyle kabul edilemez olduğu kanaatine varılmıştır.

23. Diyaliz esnasında koluna kelepçe takılarak yatağa bağlanan başvuran, bu süreçte vücudunun kan dengesi bozulduğu için kusma, kramp ve baygınlık durumlarının yaşandığını ve hemşirelerin müdahale ederken zorluk yaşadığını iddia etmiştir. Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) Kural 24'e göre "*Mahpuslara sağlık hizmeti sağlanması, devletin sorumluluğudur. Mahpuslar, topluma sağlanan mevcut sağlık standartlarından aynı şekilde yararlanır ve hukuki statülerine dayalı ayrımcılık olmaksızın, gerekli sağlık hizmetlerine ücretsiz erişime sahip olurlar.*"

24. AİHM de koşullar makul olarak değerlendirilebilecek şekilde gerekli kıldığı müddetçe, hukuka uygun olarak özgürlüğü kısıtlanan bir kişinin kelepçelenmesinin tek başına AİHS'in "*İşkence Yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesinin ihlaline neden olmayacağını ifade etmektedir (AİHM, *Raninen/Finlandiya*, B. No: 20972/92, 16/12/1997, para. 56).

25. 5275 sayılı Kanun'un "*Zorlayıcı araçların kullanılması*" başlıklı 50'nci maddesinin birinci fıkrasında; "*Hiçbir halde zincir veya demire vurmak tedbir olarak uygulanmaz. Kelepçe ve bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçlar; a) Yetkili Makamın önüne getirildiğinde çıkarılmak kaydıyla sevk ve nakil sırasında kaçmayı önlemek amacıyla, b) Hekimin talimat ve gözetiminde olmak üzere tıbbi nedenlerle, c) Diğer kontrol usullerinin yetersizliği halinde hükümlünün kendisine veya başkalarına zarar vermesine veya eşyayı tahrip etmesine engel olmak için kurum en üst amirinin onayı ile kullanılabilir.*" hükmü yer almaktadır.

26. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "*Zorlayıcı araçların kullanılması*" başlıklı 123'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, "*Kurum revirinde veya sağlık kuruluşunda hükümlü hakkında uygulanacak muayene, teşhis ve tedavi sırasında, muayene, teşhis ve tedavi işlemlerinin güvenli bir şekilde yerine getirilmesi için zorunlu görülmesi hâlinde cezaevi tabii veya hekimin talep ve gözetiminde kelepçe kullanılabilir.*" düzenlemesi bulunmaktadır.

27. Üçlü Protokol'ün "*Muayenelerde güvenliğin ve hasta mahremiyetinin sağlanması*" başlıklı 38'inci maddesi; "*(1) Ceza infaz kurumu müdürlüğü bulunan yerlerdeki hastanelerde firara karşı engellerin bulunduğu muhafazalı muayene odaları oluşturulur. (2) Hükümlü ve tutukluların hastanelerde muayeneleri, firara karşı engellerin bulunduğu muhafazalı odalarda yapılır. Jandarma muayene esnasında oda dışında bulunur ve gerekli güvenlik tedbirlerini alır. Doktorun yazılı olarak talep etmesi halinde jandarma muayene odasında bulunur. (3) Ancak, hükümlü ve tutukluların muayene esnasında yaptıkları her türlü mevzuata aykırı talepleri ilgili sağlık personeli tarafından anında jandarma devriye komutanına bildirilir. (4) Hastanelerde tutuklu ve hükümlüler için muhafazalı muayene odaları yapılıncaya kadar jandarma muayene odası içinde bulunur ve doktorla hasta arasında geçecek konuşmaları duymayacak uzaklıkta koruma tedbirini alır.*" hükümlerini içermektedir.

28. Sevk ve nakil hizmetlerinin yürütülmesini açıklayan Ceza İnfaz Kurumlarının Dış Korunması ile Sevk ve Nakil Hizmetleri Yönergesi'nin 27'nci maddesinin (ç) bendinde "*Yapılacak muayene ve tedaviyi engellendiği için kelepçenin çıkartılmasının doktor tarafından talep edilmesi halinde tutanak düzenlenerek doktora imzalatılır, muayene ve tedavi sırasında gerekli emniyet tedbirleri alındıktan sonra kelepçe çıkartılır.*" hükmü bulunduğu dikkate alındığında, başvuranın tedavisi sırasında doktor tarafından tedaviye engel olduğu gerekçesiyle kelepçenin çıkartılmasına yönelik bir talep bulunmadığı ayrıca diyaliz ünite odasının mahkûm koşu özelliği taşımadığından güvenlik zafiyetinin yaşanabileceği hususu göz önünde bulundurulduğunda başvurana diyaliz esnasında kelepçe takılmasının kötü muameleye varan bir uygulama olmadığı değerlendirilmektedir.

29. Başvuran hastaneye sevk esnasında nakil aracının içerisinde saatlerce bekletildiğini, bu süre zarfında kendisine yemek ve su verilmediğini, nakil için kullanılan aracın hijyenik olmadığını iddia etmiştir. Bünyan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığı tarafından verilen cevabi yazıda Kayseri Şehir Hastanesinde mahpus bekleme odasının bulunmadığını, bununla ilgili Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığı ve Kayseri İl Sağlık Müdürlüğü ile gerekli yazışmaların tamamlanmasına rağmen henüz mahpus bekleme odasının yapılmadığını belirtmiştir. Muhatap Ceza İnfaz Kurumu İdaresi tarafından ise hastaneye sevk ve nakillerin sağlandığı ring araçlarının düzenli olarak dezenfekte edilerek günlük temizliklerinin Kayseri Açık Ceza İnfaz Kurumunun oto yıkama bölümünde yapıldığını, mahkeme veya hastaneye sevk edilen mahpuslar için Kayseri Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından günlük olarak içinde suyun da bulunduğu kumanyalar hazırlandığını ve sevkle görevli olan jandarma personeline teslim edildiğini belirtmiştir.

30. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür

edebilir. Bunların birçoğu ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumlarındaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi [CPT], 2.Genel Rapor [Inf (92) 3], para.44).

31. Kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini de belirtmek gerekir (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12.12.2018, para. 45). Başvuranın kötü muamele gördüğüne ilişkin anlatımları soyut iddiaları değil, somut fiillerin tasvirini içermelidir.

32. İşkence ve kötü muamele iddiaları konusunda AİHM “*makul şüphe bulunmaması*” ya da “*bütün makul kuşkunun ötesinde*” şeklinde bir kanıtlanma standardı uygulamaktadır. Ancak Mahkeme, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda v. Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18.01.1978, para. 161).

33. Hem AİHM hem de AYM içtihatlarında işkence ve kötü muamele olaylarında mağdur olduğu iddia edilen kişilerin en azından kanıt başlangıcı olarak adlandırılacak bazı kanıtları ortaya koymaları gerektiğinin altı çizilmiştir. Somut olayda, başvuranın iddiası ile muhatap Kurumların başvuranın iddiasına ilişkin cevabi yazısı birlikte değerlendirildiğinde, başvuran ile muhatap Kurumların ifadeleri arasında farklılıklar olduğu, olayın gerçek mahiyetini ortaya koyacak hususlara ilişkin verilerin yoksunluğu nedeniyle bir tespit yapmanın mümkün olmadığı, iddianın doğruluğunu ispatlayacak herhangi bir bilgi, belge, ifade veya veri sunulmaması ve bu konuda elverişli bir delilin bulunmamasından dolayı söz konusu iddianın kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

4/7/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

Ek: 2024/590 A. Z. K. Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu (1 Sayfa)

16.07.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : A. Z. K.
Karar Numarası : 2024/590

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin azami olarak altı ay olduğu açıktır.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığı görülmektedir. Kurumumuzun insan kaynağı ile beraber değerlendirildiğinde mevcut durumdaki olağan dışı gecikmelerin makul görülebilmesi mümkün değildir. Kaldı ki aynı dönemde Kurumun insan kaynağının "tali" olarak değerlendirilebilecek faaliyetlere kanalize edildiği görülmektedir. Bu durum Kurumun insan kaynağının etkili ve verimli olarak kullanılmaması ve iş akış takiplerinin düzenli olarak yapılamamasının olağan sonucudur.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere başvuruların öngörülen yasal sürede sunulmamasında sorumluluğu olan personel hakkında gerekli tahkikatın da yapılması gerektiği şerhiyle birlikte yukarıda sıralanan gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>